

O'ZBEK MILLIY KURASHI TARIXI MODULINI O'QITISHNING INNOVATSION METODIKASI

O'zbekiston Respublikasi Jamoat Xavfsizligi Universiteti Jismoniy tayyorgarlik va sport kafedrasida o'qituvchisi

Almurodova Rohatoy Musurmon qizi

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada "O'zbek milliy kurashi tarixi" modulini o'qitishda zamonaviy innovatsion metodlardan foydalanishning nazariy va amaliy jihatlarini yoritiladi. Ta'lim jarayonida interfaol metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, kompetensiyaviy yondashuv, loyihaviy ta'lim va keys-stadi usullarining ahamiyati asoslab beriladi. Shuningdek, milliy kurash tarixini o'qitish orqali talabalarda milliy g'urur, vatanparvarlik, jismoniy tarbiya va ma'naviy kamolotni shakllantirish masalalari keng tahlil qilinadi. Innovatsion metodlarning ta'lim samaradorligini oshirishdagi o'rni hamda mavjud muammolar va ularning yechimlari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: O'zbek milliy kurashi, innovatsion metodika, interfaol ta'lim, pedagogik texnologiyalar, kompetensiya, loyihaviy ta'lim, keys-stadi, axborot texnologiyalari, milliy qadriyatlar, jismoniy tarbiya, ta'lim sifati.

АННОТАЦИЯ

В статье освещаются теоретические и практические аспекты использования современных инновационных методов в преподавании модуля «История узбекской национальной борьбы». Обосновывается важность интерактивных методов, информационно-коммуникационных технологий, компетентного подхода, проектного обучения и кейс-методов в образовательном процессе. Рассматривается роль инновационных методов в повышении эффективности образования, а также существующие проблемы и пути их решения.

Ключевые слова: узбекская национальная борьба, инновационная методика, интерактивное обучение, педагогические технологии, компетенция, проектное обучение, кейс-стади, информационные технологии, национальные ценности, физическое воспитание, качество образования. ная методика, интерактивное обучение, педагогические технологии, компетенция, проектное обучение, кейс-стади, информационные технологии, национальные ценности, физическое воспитание, качество образования.

INNOVATIVE METHODOLOGY FOR TEACHING THE MODULE "HISTORY OF UZBEK NATIONAL KURASH"

ANNOTATION

This article discusses the theoretical and practical aspects of using modern innovative methods in teaching the module "History of Uzbek National Wrestling". The importance of interactive methods, information and communication technologies, competence-based approach, project-based learning, and case study methods in the educational process is justified. The issues of forming national pride, patriotism, physical education, and spiritual maturity in students through teaching the history of national wrestling are also widely analyzed. The role of innovative methods in improving the effectiveness of education, as well as existing problems and their solutions, are considered.

Keywords: Uzbek national wrestling, innovative methodology, interactive education, pedagogical technologies, competence, project-based education, case study, information technologies, national values, physical education, quality of education.

Bugungi globalashuv jarayonida milliy qadriyatlarni asrab-avaylash va ularni yosh avlod ongiga singdirish ta'lim tizimining muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, "O'zbek milliy kurashi tarixi" moduli alohida ahamiyat kasb etadi. Chunki bu fan nafaqat sport tarixi,

balki xalqimizning ma'naviy merosi, urf-odatlari va milliy ruhini o'zida mujassam etadi. An'anaviy o'qitish usullari ko'pincha o'qituvchi markazli bo'lib, talabani faolligini yetarlicha ta'minlay olmaydi. Zamonaviy ta'lim esa talabani mustaqil fikrlashi, ijodkorligi va amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishga yo'naltirilgan. Shu sababli "O'zbek milliy kurashi tarixi" modulini o'qitishda innovatsion metodlardan foydalanish dolzarb ahamiyatga ega.

O'zbek milliy kurashi xalqimizning eng qadimiy sport va tarbiya vositalaridan biri hisoblanadi. Uning ildizlari uzoq o'tmishga borib taqaladi va u xalq hayotining ijtimoiy, madaniy hamda ma'naviy jihatlari bilan chambarchas bog'liqdir. Arxeologik topilmalar, tarixiy manbalar va og'zaki rivoyatlar shuni ko'rsatadiki, kurash qadimdan to'ylar, sayillar va marosimlarning ajralmas qismi bo'lib kelgan. Ilmiy-pedagogik nuqtai nazardan qaraganda, milliy kurash tarixini o'qitish nafaqat sport tarixi haqida bilim berish, balki talabalarni milliy identifikatsiya, ma'naviy qadriyatlar va ijtimoiy ong bilan qurollantirishga xizmat qiladi. Shu sababli bu modulni o'qitishda an'anaviy yondashuvlardan tashqari zamonaviy innovatsion metodlardan foydalanish zarur.

Innovatsion pedagogika — bu ta'lim jarayonini samarali tashkil etishga qaratilgan yangi yondashuvlar, texnologiyalar va metodlar tizimidir. Uning asosiy maqsadi talabani faolligini oshirish, mustaqil fikrlashini rivojlantirish hamda amaliy ko'nikmalarni shakllantirishdir. "O'zbek milliy kurashi tarixi" modulida innovatsion yondashuv quyidagi imkoniyatlarni yaratadi: tarixiy jarayonlarni chuqur anglash; darsni qiziqarli va interfaol qilish; talabani izlanishga undash; nazariy bilimni amaliyot bilan bog'lash. Innovatsion metodlar yordamida o'qituvchi dars jarayonida faqat axborot beruvchi emas, balki yo'naltiruvchi va fasilitator rolini bajaradi.

Interfaol metodlarning qo'llanilishi: Interfaol metodlar ta'lim jarayonida talabalar faolligini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Aqliy hujum metodi orqali talabalar "O'zbek kurashi qachon shakllangan?" yoki "Polvonlik an'analari qanday rivojlangan?" kabi savollarga tezkor fikr bildiradilar. Bu usul ijodiy fikrlashni rivojlantiradi. Klaster metodi mavzuni tizimli o'rganishga yordam beradi. Masalan, "Kurash tarixi" markaziy tushuncha sifatida olinib, uning atrofida tarixiy davrlar, mashhur polvonlar, hududiy maktablar kabi tarmoqlar hosil qilinadi. Debat usuli talabalarni mustaqil fikrlashga o'rgatadi. Masalan, "Kurash sport turi sifatida Olimpiya o'yinlariga kiritilishi kerakmi?" mavzusida bahs tashkil etiladi. Insert metodi esa matn bilan ishlash jarayonida yangi ma'lumotlarni tahlil qilish va ularni mavjud bilim bilan solishtirish imkonini beradi.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining o'rni . Bugungi kunda AKT ta'lim jarayonining ajralmas qismiga aylangan. "O'zbek milliy kurashi tarixi" modulida quyidagi texnologiyalardan foydalanish samarali hisoblanadi: multimedia darslar; video materiallar va hujjatli filmlar; interaktiv slaydlar; onlayn test platformalari; virtual muzey va tarixiy ekskursiyalar.

Keys-stadi usuli real hayotiy vaziyatlarni tahlil qilishga asoslanadi. Masalan, tarixiy polvonning musobaqadagi strategiyasi yoki kurash musobaqasida yuzaga kelgan vaziyatlar tahlil qilinadi. Talabalar ushbu vaziyatlarga yechim topish orqali: tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi; muammoni hal qilish ko'nikmasini shakllantiradi; qaror qabul qilish tajribasiga ega bo'ladi.

Kompetensiyaviy yondashuv ta'limning asosiy yo'nalishlaridan biri bo'lib, u bilim, ko'nikma va amaliy tajribani birlashtiradi. Bu modul orqali talabalar quyidagi kompetensiyalarni egallaydi: tarixiy manbalarni tahlil qilish; mustaqil izlanish olib borish; jamoada ishlash; o'z fikrini asoslab berish; milliy qadriyatlarga hurmat bilan qarash.

Innovatsion metodlarni joriy etishda quyidagi muammolar uchraydi: texnik vositalarning yetishmasligi; o'qituvchilarning innovatsion metodlarni yetarli darajada bilmasligi; vaqt va resurslarning cheklanganligi. Ushbu muammolarni hal etish uchun: o'qituvchilarni muntazam malaka oshirish kurslariga jalb qilish; zamonaviy texnologik bazani rivojlantirish; raqamli ta'lim platformalarini keng joriy etish zarur.

“O‘zbek milliy kurashi tarixi” modulini o‘qitishda innovatsion metodikani qo‘llash zamonaviy ta‘lim tizimining eng muhim talablaridan biri hisoblanadi. Chunki bugungi kunda ta‘lim jarayoni faqat bilim berish bilan cheklanib qolmay, balki shaxsni har tomonlama rivojlantirish, uning mustaqil fikrlash qobiliyatini shakllantirish va amaliy ko‘nikmalarini mustahkamlashga yo‘naltirilgan.

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, an‘anaviy o‘qitish usullari ko‘pincha talabalarni passiv tinglovchi rolda qoldiradi. Bunday yondashuv esa bilimni chuqur o‘zlashtirishga yetarli darajada imkon bermaydi. Innovatsion metodlar esa aksincha, talabani dars jarayonining markaziga olib chiqadi, uni faol ishtirokchi va mustaqil izlanishga qodir shaxs sifatida shakllantiradi.

Mazkur modulni o‘qitishda interfaol metodlar, loyihaviy ta‘lim, keys-stadi, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va kompetensiyaviy yondashuvdan foydalanish katta pedagogik samaradorlik beradi. Bu usullar orqali talabalar nafaqat kurash tarixini o‘rganadi, balki tarixiy jarayonlarni tahlil qilish, solishtirish va xulosa chiqarish kabi muhim ko‘nikmalarga ham ega bo‘ladi. Shuningdek, innovatsion yondashuvlar talabalarda milliy qadriyatlarga hurmat, vatanparvarlik, ma‘naviy yetuklik va sog‘lom turmush tarziga intilish kabi sifatlarni shakllantirishda muhim rol o‘ynaydi. O‘zbek milliy kurashi tarixini o‘rganish jarayonida talabalar ajdodlar merosini chuqur anglaydi, milliy g‘urur tuyg‘usi mustahkamlanadi hamda o‘z xalqining boy madaniy va sport an‘analariga nisbatan faxr hissi ortadi.

Umuman olganda, “O‘zbek milliy kurashi tarixi” modulini innovatsion metodlar asosida o‘qitish nafaqat ta‘lim samaradorligini oshiradi, balki milliy sport an‘analarini chuqur o‘rganish va ularni yosh avlod ongiga singdirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Kelgusida ushbu yo‘nalishda yanada ilg‘or texnologiyalarni joriy etish, elektron resurslarni ko‘paytirish va metodik bazani boyitish ta‘lim sifatini yangi bosqichga olib chiqadi.

Shu sababli, innovatsion yondashuvlarni keng joriy etish ta‘lim tizimining dolzarb vazifalaridan biri bo‘lib qolmoqda va bu jarayon “O‘zbek milliy kurashi tarixi” modulini o‘qitishda ham o‘zining ijobiy natijalarini bermiqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. Toshkent-2023
2. O‘zbekiston Respublikasi “Ta‘lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining ta‘lim va sportni rivojlantirishga oid farmon va qarorlari. – Toshkent.
4. Mirziyoev Sh.M. *Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz.* – Toshkent, 2017.
5. G‘ulomov A. *O‘zbek milliy kurashi tarixi va rivojlanishi.* – Toshkent: O‘qituvchi, 2015.